

JAMUHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

**KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA
NA SERIKALI ZA MITAA**

**TAARIFA YA SHUGHULI ZILIZOTEKELEZWA NA KAMATI KWA
KIPINDI CHA FEBUARI 2021 HADI FEBRUARI, 2022**

---

*[Inatolewa chini ya Kanuni ya 136 (15) ya Kanuni za
Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020]*

Ofisi ya Bunge,
S.L.P. 941,
DODOMA

FEBRUARI, 2022

YALIYOMO

SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 MAELEZO YA JUMLA	1
1.1 Utangulizi	1
1.2 Muundo wa Taarifa.....	1
1.3 Msingi wa Shughuli zinazotekelezwa na Kamati	2
1.4 Njia iliyotumika	3
SEHEMU YA PILI	5
2.0 SHUGHULI ZILIZOTEKELEZWA NA UCHAMBUZI WA MATOKEO	5
2.1 Maelezo ya Jumla	5
2.1.1 Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo.....	5
2.1.2 Uchambuzi wa Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2020/2021 na Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa Fedha 2021/2022.....	5
2.1.3 Uchambuzi wa Taarifa za Utekelezaji wa Shughuli na Majukumu Mbalimbali	6
2.1.4 Ziara za Ufuatiliaji wa Shughuli za Serikali	6
2.2 Uchambuzi wa Matokeo ya Shughuli zilizotekelezwa na Kamati	8
2.2.1 Ofisi ya Rais – TAMISEMI	8
2.2.2 Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora	14
SEHEMU YA TATU	22
3.0 MAONI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI	22
3.1 Mapendekezo	25
3.1.1 Ofisi ya Rasi, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa.....	26
3.1.2 Ofisi ya Raisi, Menejimenti ya Utumishi wa Umma.....	29
SEHEMU YA NNE	33
4.0 HITIMISHO.....	33
4.1 Shukrani.....	33
4.2 Hoja	35

TAARIFA YA MWAKA YA SHUGHULI ZA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA NA SERIKALI ZA MITAA KWA KIPINDI CHA FEBRUARI 2021 - FEBRUARI, 2022

*[Inatolewa Chini ya Kanuni ya 136(15) ya Kanuni za
Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020]*

SEHEMU YA KWANZA

1.0 MAELEZO YA JUMLA

1.1 Utangulizi

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha mbele ya Bunge lako Tukufu, Taarifa ya Mwaka ya Shughuli za Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala na Serikali za Mitaa kwa kipindi cha Februari 2021 hadi Februari, 2022. Taarifa hii inawasilishwa kwa mujibu wa Kanuni ya 136 (15) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020 (Kanuni za Bunge).

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii inalenga kuliwezesha Bunge katika ufuatiliaji wa matokeo ya shughuli za Serikali zinazosimamiwa na Kamati hii. Aidha, maudhui ya Taarifa yanalisa Bunge kuhakiki hatua zinazofikiwa na Serikali ili kukidhi matarajio ya Wananchi kwa shughuli za Ofisi ya Rais – TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimnti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora.

1.2 Muundo wa Taarifa

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii ina sehemu Kuu Nne zifuatazo:-

- (i) Sehemu ya kwanza inayotoa maelezo ya jumla, ikiwemo msingi wa shughuli za Kamati, njia na mbinu zilizotumika pamoja na orodha ya shughuli zilizotekelezwa;
- (ii) Sehemu ya pili inayofafanua shughuli zilizotekelezwa na uchambuzi wa yaliyojitokeza wakati wa utekelezaji. Aidha, sehemu hii inabainisha mafanikio yaliyobainika na changamoto zinazojitokeza;
- (iii) Sehemu ya tatu inayotoa maoni na mapendekezo ili kuliwezesha Bunge kuamua; na

- (iv) Sehemu ya nne na ya mwisho inayohitimisha na kutoa hoja kwa hatua ya Bunge lako Tukufu kujadili na kufanya uamuzi.

1.3 Msingi wa Shughuli zinazotekelezwa na Kamati

Mheshimiwa Spika, Msingi wa shughuli zilizotekelezwa na Kamati kwa kipindi cha mwaka mmoja unatokana na Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania pamoja na Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020.

Mheshimiwa Spika, Ibara ya 8 (1) (b) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977 (Katiba) inatambulisha lengo Kuu la Serikali la kuwezesha Ustawi wa Wananchi. Aidha, Ibara ya 96 ya Katiba inalipa Bunge uwezo wa kuunda Kamati za namna mbalimbali kwa ajili ya utekelezaji bora wa Madaraka yake. Vile vile, Ibara ya 63 (2) ya Katiba imelipa Bunge jukumu la kuisimamia na kuishauri Serikali kwa niaba ya Wananchi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala na Serikali za Mitaa ni mojawapo kati ya Kamati Kumi na Nane za Kudumu za Bunge chini ya Kanuni ya 137 ikisomwa kwa pamoja na Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Bunge na ni miongoni mwa Kamati Tisa za Kisekta. Kwa mujibu wa Kifungu cha 6 (4) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Bunge, Jukumu la Kamati ya Utawala na Serikali za Mitaa ni kusimamia Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora pamoja na Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa.

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 7(1) cha Kanuni za Bunge, kimebainisha majukumu ya Kamati za Kudumu za Bunge za Kisekta ikiwemo Kamati hii. Majukumu hayo ni:-

- (i) Kushughulikia bajeti za Wizara inazosisimamia;
- (ii) Kushughulikia Miswada ya Sheria na Mikataba inayopendekezwa kuridhiwa na Bunge iliyo chini ya Wizara inazosisimamia;
- (iii) Kushughulikia Miswada ya Sheria na Mikataba inayopendekezwa kuridhiwa na Bunge iliyo chini ya Wizara inazosisimamia;
- (iv) Kushughulikia Taarifa za utendaji za kila mwaka za Wizara inazosisimamia; na
- (v) Kufuatilia utekelezaji unaofanywa na Wizara hizo.

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Februari, 2021 hadi Februari, 2022, Kamati ilitekeleza shughuli zifuatazo:-

- (i) Kujifunza Muundo na majukumu ya Ofisi ya Rais - TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora. Lengo lilikuwa ni kujiandaa na kujipanga kwa wigo wa ufuatiliaji wa majukumu ya Wizara zinazohusika;
- (ii) Kupokea na kujadili Taarifa za Uendeshaji na Utekelezaji wa majukumu mbalimbali yanayotekelezwa chini ya Ofisi ya Rais TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora.
- (iii) Kujadili Taarifa za utekelezaji wa bajeti ya Ofisi ya Rais TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora kwa mwaka wa fedha 2020/2021 ili kufuatilia utekelezaji wa Bajeti;
- (iv) Kutembelea na Kukagua Miradi ya Maendeleo chini ya Ofisi ya Rais - TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora iliyotengewa fedha kwa mwaka wa fedha 2020/2021; na
- (v) Kuchambua Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Rais - TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora kwa mwaka wa fedha 2021/2022.

1.4 Njia iliyotumika

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia masharti ya Kanuni ya 142 ya Kanuni za Bunge ambayo, pamoja na mambo mengine yanataka Taarifa ya Kamati ibainishe njia au mbinu iliyotumia, naomba kubainisha njia na mbinu zilizotumika kutekeleza shughuli za Kamati. Njia na mbinu hizo ni:-

- (i) Kuwapatia Wajumbe mafunzo ili kuwawezesha kuwa katika muktadha wa majukumu yao na kujielekeza kwenye matarajio ya Bunge la kumi na mbili kwa Kamati hii;
- (ii) Kufanya uchambuzi wa Taarifa zilizowasilishwa na kutathmini mambo yaliyoripotiwa kwa kuoanisha na mtazamo wa Wananchi kuhusu ustawi wao;

- (iii) Kudadavua maudhui ya Taarifa zote zilizowasilishwa ili kupata utoshelevu wa maudhui kwa kulinganisha na mahitaji ya uelewa wa Kamati kuhusu jambo linalohusika;
- (iv) Kutembelea baadhi ya maeneo kwa lengo la kulinganisha yaliyoripotiwa na hali halisi uwandani (in the field); na
- (v) Kujumuisha mambo yanayobainika kwenye vikao wakati wa majadiliano na mahojiano ili kuorodhesha mambo Makuu ya kutolewa maoni na ushauri.

Aidha, uthabiti wa maudhui ya Taarifa hii umetokana na njia na mbinu hizo.

SEHEMU YA PILI

2.0 SHUGHULI ZILIZOTEKELEZWA NA UCHAMBUZI WA MATOKEO

2.1 Maelezo ya Jumla

Mheshimiwa Spika, lengo la Kamati kuripoti Bungeni utekelezaji wa shughuli zake ni kuliwezesha Bunge kufuatilia shughuli za Umma zinazotekelezwa na Serikali kupitia Wizara zinazosimamiwa na Kamati hii. Ili kukamilisha azma hiyo, Kamati inaeleza matokeo ya utekelezaji wa shughuli hii kwa kuchambua yaliyobainika na kulionesha Bunge mafanikio na changamoto.

Mheshimiwa Spika, ili kuliwezesha Bunge kufuatilia utekelezaji wa shughuli za Umma chini ya Wizara zinazosimamiwa na Kamati hii, naomba kufafanua shughuli zilizotekelezwa na Kamati kama ifuatavyo:

2.1.1 Ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, katika uendeshaji wa shughuli za Umma zinazosimamiwa na Kamati hii, Serikali pamoja na mambo mengine hutekeleza Miradi mbalimbali ya maendeleo. Kwa kutambua hilo, mwezi Machi, 2021 Kamati ilizingatia masharti ya Kanuni ya 117(1) ya Kanuni za Bunge na kutembelea baadhi ya Miradi iliyotekelezwa na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora pamoja na Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa. Jumla ya Miradi Tisa ilikaguliwa ambapo miwili ilitekelezwa chini ya Ofisi ya Rais TAMISEMI na Saba chini ya Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, mine kati ya hiyo ilikaguliwa kwa upande wa Zanzibar na Mitatu Bara.

2.1.2 Uchambuzi wa Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2020/2021 na Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa Fedha 2021/2022

Mheshimiwa Spika, Mwezi Machi, 2021, Kamati ilichambua Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2020/2021 na Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa Fedha 2021/2022. Shughuli hiyo ilitokana na utaratibu uliowekwa na Kanuni ya 117 (2) ya Kanuni za Bunge. Naomba kulikumbusha Bunge lako Tukufu kuwa **tarehe**

19 na tarehe 22 Aprili, 2021 Kamati iliwasilisha Bungeni maoni yaliyotokana na shughuli hii.

2.1.3 Uchambuzi wa Taarifa za Utekelezaji wa Shughuli na Majukumu Mbalimbali

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Februari 2021 hadi Februari, 2022, Kamati ilipokea na kuchambua jumla ya Taarifa kumi na tatu (13) kutoka Ofisi ya Rais – TAMISEMI na Taarifa sita (6) kutoka Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora. Shughuli hiyo ililenga kuiwezesha Kamati kufahamu hatua mbalimbali zinazochukuliwa na Serikali ili kuboresha huduma na kuwezesha maisha bora ya Wananchi. Uchambuzi wa Taarifa hizo uliwezesha Kamati kuhakiki mafanikio yanayoripotiwa kwa kulinganisha na hali ilivyo ikioanishwa na matarajio ya Wananchi. Nafurahi kulijulisha Bunge lako Tukufu kuwa utaratibu huu unafanikisha dhima ya Kamati kulisaidia Bunge katika utekelezaji wa majukumu yake ya kuishauri na kuisimamia Serikali.

2.1.4 Ziara za Ufuatiliaji wa Shughuli za Serikali

Mheshimiwa Spika, mbali na ukaguzi wa Miradi ya Maendeleo na uchambuzi wa taarifa mbalimbali, Kamati ilifanya ziara za ufuatiliaji kwa lengo la kujiridhisha na tija inayopatikana katika mazingira halisi ya programu na mipango mbalimbali ya Serikali. Kamati iliweza kuwianisha taarifa zilizokuwa zikitolewa na Serikali kuhusu tija na mafanikio na hali halisi ilivyo kwenye maeneo yanayohusika. Kufanya hivyo, kuliwezesha Kamati kuhakiki mafanikio na changamoto ikilinganishwa na lengo la Serikali kuwezesha Ustawi wa Wananchi, kama ilivyoielezwa katika Ibara ya 8 (1) (b) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, 1977.

Mheshimiwa Spika, Bunge litaweza kufanyia kazi mapendekezo ya Kamati kuhusu uboreshaji wa mambo mbalimbali kama inavyoelezwa katika sehemu ya mapendekezo. Mantiki yake inatokana na nafasi ya Sekta zilizo chini ya Kamati hii kwa maendeleo ya Taifa na maisha ya Wananchi. Sekta ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora ni Sekta wezeshi katika mafanikio ya Kiuchumi, Huduma bora kwa Wananchi na Ustawi wa maisha yao. Sekta ya Serikali za Mitaa ni kitovu (Hub) cha mafanikio ya shughuli za

Umma chini ya nyingine zote. Aidha, walengwa hasa wa mipango ya Serikali wanafikika kupitia Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa kwa kufanikishwa na Utumishi wa Umma.

2.2 Uchambuzi wa Matokeo ya Shughuli zilizotekelezwa na Kamati

Mheshimiwa Spika, lengo la shughuli zilizotekelezwa na Kamati ni kulisaidia Bunge hili kufuatilia na kuhakiki utekelezaji wa Sera, Mipango, Mikakati na Sheria mbalimbali nchini. Kigezo kikubwa ni tija inayopatikana katika maisha ya Wananchi na ufanisi wa huduma inayotolewa kwa Wananchi, ambao ndio Msingi wa Mamlaka na Madaraka yote kwa mujibu wa Ibara ya 8 (1) (a) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, 1977.

Mheshimiwa Spika, shughuli hizo ziliwezesha Kamati kubaini mafanikio na changamoto katika utekelezaji wa majukumu ya Ofisi ya Rais – TAMISEMI na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora. Ufafanuzi wa matokeo hayo kwa kila Sekta ni kama ifuatavyo:-

2.2.1 Ofisi ya Rais – TAMISEMI

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Rais – TAMISEMI ina jukumu la kuratibu na kusimamia shughuli za Serikali za Mitaa nchini. Kamati inatambua kuwa Ibara ya 145 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977, inaanzisha Serikali za Mitaa na madhumuni yake yametajwa katika Ibara ya 146 ya Katiba. Kwa mujibu wa Ibara hiyo, Serikali za Mitaa zimeanzishwa ili kupeleka Madaraka kwa Wananchi. Aidha, vyombo vya Serikali za Mitaa vimepewa haki na Mamlaka ya kuwashirikisha Wananchi katika Mipango na shughuli za utekelezaji wa maendeleo katika sehemu zao.

Mheshimiwa Spika, ili kuweka utaratibu mzuri wa utekelezaji wa masharti hayo ya Katiba, Bunge lilitunga Sheria zinazofafanua uendeshaji wa Serikali za Mitaa. Sheria hizo ni pamoja na Sheria ya Tawala za Mikoa, Sura ya 97 (The Regional Administration Act (Cap. 97), Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya), Sura ya 287 (The Local Government (District Authorities) CAP. 287) na Sheria ya Serikali za Mitaa, (Mamlaka za Miji), Sura ya 288 (The Local Government (Urban Authorities) CAP. 288). Sheria hizo zinagusa moja kwa moja maisha ya Wananchi, jambo lililoifanya Kamati izingatie masharti yake kila ilipofuatilia shughuli za Ofisi ya Rais – TAMISEMI.

Mheshimiwa Spika, kwa msingi huo, Kamati ilichambua kwa kina yaliyojiri wakati wa kufuatilia utekelezaji wa majukumu ya Mamlaka za Serikali za Mitaa unaoratibiwa na kusimamiwa na Ofisi ya Rais – TAMISEMI. Uchambuzi ulibainisha mafanikio na

changamoto mbalimbali. Naomba kulijulisha Bunge baadhi ya mafanikio na changamoto kama ifuatavyo:-

(a) Ukarabati wa Shule Kongwe

Mheshimiwa Spika, Ukarabati wa Shule Kongwe za Sekondari nchini umekuwa na manufaa makubwa katika kuboresha utoaji wa huduma ya Elimu ya Sekondari. Kwa utaratibu huo, mafaniko yaliyopatikana ni pamoja na kuboresha mazingira ya kujifunza na kufundishia ikiwemo kuboresha miundombinu. Kamati inaipongeza Serikali kwa hatua hiyo inayoongeza morari ya Wanafunzi kujifunza na Walimu kufundisha. Hata hivyo, nia hiyo njema ya Serikali kutekeleza Mpango mzuri inakabiliwa na changamoto ya Wakandarasi kushindwa kumaliza ujenzi kwa wakati. Changamoto hii inachelewesha azma ya Serikali ya kuboresha mazingira ya utoaji huduma ya elimu ya Sekondari katika Shule Kongwe zilizolengwa.

(b) Utoaji na Urejeshaji wa fedha za mikopo zinazotokana na asilimia 10 ya mapato ya ndani ya Halmashauri nchini

Mheshimiwa Spika, Kamati ilibaini kuwa utaratibu wa Halmashauri nchini kutumia asilimia kumi ya mapato ya ndani kwa ajili ya utoaji wa mikopo kwa Makundi Maalum, umekuwa wa manufaa makubwa katika jitihada za kuboresha Uchumi wa Wananchi na maisha yao. Kamati inazipongeza Halmashauri zinazofanikisha azma hiyo muhimu. Hata hivyo, Kamati imegundua kuwa Mfumo wa uendeshaji na usimamizi wa Fedha za asilimia 10 una udhaifu, kwa mfano, baadhi ya Halmashauri kutokuwa na kumbukumbu za kutosha kuhusu fedha zilizokopeshwa, zilizorejeshwa na Idadi ya Vikundi vilivyokopa. Changamoto nyingine ni mapungufu katika Sheria na Kanuni zilizoanzisha Mfuko huu ambapo kuna baadhi ya Makundi yamesahaulika.

(c) Mradi wa Mabasi Yaendayo Haraka (DART)

Mheshimiwa Spika, Mradi wa Mabasi Yaendayo Haraka

Dar es salaam, ulilenga kuwasafirisha watu wengi kwa wakati mmoja ili waweze kufika haraka wanapokwenda. Nia ni kuwawesha watumiaji wa usafiri huo wafike mapema kwenye shughuli zao za uzalishaji mali na utoaji wa huduma. Utekelezaji wa Mradi

huo umechangia kuboresha huduma ya usafiri Jijini Dar es salaam. Hata hivyo, zipo changamoto zilizobainika, ambazo zinahitaji kupatiwa ufumbuzi.

Mheshimiwa Spika, miongoni mwa changamoto hizo ni Udhaifu katika Mfumo wa Uendeshaji na Usimamizi wa DART kama vile kukosekana kwa Sheria inayosimamia Usafiri wa Umma Mijini na kukosekana kwa Mfumo thabiti wa ukusanyaji wa mapato. Hali hiyo isiporekebishwa inaweza kukwamisha juhudi za Serikali katika kujenga na kuendeleza Uchumi wa Kati na maendeleo ya Viwanda.

(d) Mfumo wa Uendeshaji wa Masoko nchini

Mheshimiwa Spika, huduma ya Soko na gulio ni muhimu kwa Wananchi ili kuwawezesha kuuza na kununua bidhaa. Aidha, Halmashauri hufanikisha makusanyo kutoka kwenye huduma hiyo na Wananchi wanaouza na kununua mazao au bidhaa kupata mazingira bora ya uuzaji na ununuzi.

Mheshimiwa Spika, kwa kipindi cha Februari, 2021 hadi Februari 2022, Halmashauri nyingi zimefanikiwa katika kuwawezesha mazingira mazuri ya masoko na magulio. Hata hivyo, jambo hili limekabiliwa na changamoto ya kuwepo kwa Walanguzi ambao wanajihusisha na kupangisha vizimba (mabanda) vya biashara kwenye masoko.

Mheshimiwa Spika, hali hiyo inasababisha tatizo la wafanyabiashara kupangiwa bei kubwa tofauti na gharama halisi za upangishaji za Soko hali ambayo husababisha Wafanyabiashara kushindwa kupanga katika vizimba au mabanda hayo. Jambo hili linaathiri mapato ya Halmashauri na Masoko pamoja na kuzagaa kwa uuzaji na ununuzi ndani ya maeneo ya Mamlaka za Serikali za Mitaa. Vile vile ipo changamoto ya Masoko yaliyojengwa kwa ghorofa kutoendana na hali halisi ya uhitaji hivyo kuikosesha Serikali mapato.

Utendaji wa Shirika la Masoko ya Kariakoo (KMC)

Mheshimiwa Spika, Shirika la Masoko ya Kariakoo lilianzishwa kutokana na mahitaji ya kuendesha Soko la Kariakoo lililotokana na uwekezaji mkubwa wa Serikali. Miongoni mwa mafanikio ya Shirika hilo ni kuendelea kudhibiti na kusimamia Masoko ya Kariakoo.

Pamoja na mafaniko hayo, Shirika hilo linakabiliwa na changamoto ya Mfumo wa uendeshaji na usimamizi, hivyo kuathiri utekelezaji wa majukumu yake kikamilifu ikiwemo kukarabati miundombinu ya Soko.

Mheshimiwa Spika, changamoto nyingine inatokana na upungufu katika Sheria Na. 36 ya mwaka 1974 iliyoanzisha Shirika la Masoko ya Kariakoo. Sheria hiyo inasimamia uendeshaji wa shughuli mbalimbali za Shirika la Masoko Kariakoo.

(e) Wakala wa Barabara Vijijini na Mijini

Mheshimiwa Spika, kama tunavyofahamu, Wakala wa Barabara Vijijini na Mijini (TARURA) ulizunduliwa tarehe 02 Julai 2017 baada ya kutangazwa katika Gazeti la Serikali GN Na. 211 ya tarehe 12 Mei, 2017, takriban miaka mitano sasa. Lengo la kuanzishwa kwake ni kuwezesha matengenezo endelevu na kuendeleza mtandao wa barabara Mijini na Vijijini. Kwa madhumuni hayo TARURA ina dhima ya usanifu, ujenzi, ukarabati na matengenezo ya barabara Vijijini na Mijini kwa gharama nafuu na ufanisi mkubwa ili kuweka mazingira ya maendeleo ya Uchumi na Jamii.

Mheshimiwa Spika, Ilani ya Chama cha Mapinduzi ya mwaka 2020 inaitaka Serikali kuendeleza shughuli za ujenzi wa miundombinu mbalimbali ili ifikie malengo yake ya kuwezesha Wananchi kuendelea na uzalishaji kwa ajili ya kuongeza kipato chao. Katika kutekeleza azma hiyo, Serikali imeelekezwa kuimarisha Mfuko wa Barabara ikiwemo kuboresha Mfumo wa ukusanyaji mapato unaotumiwa na TARURA na TANROADS.¹

Mheshimiwa Spika, hadi sasa TARURA imekuwa na manufaa makubwa katika kubuni, kuendeleza, kukarabati na kutengeneza Mtandao wa barabara Mijini na Vijijini. Mafanikio hayo ni pamoja na kuwezesha maendeleo katika ujenzi wa miundombinu na usimamizi wake Mijini na Vijijini. Maendeleo hayo yanaendana na kauli mbiu ya TARURA isemayo:

Ninanukuu:“TARURA tunakufungulia barabara kufika kusikofikika”

Mwisho wa kunukuu.

Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa kauli mbiu hiyo unaendelea kuchangia mazingira wezeshi ya shughuli za Wananchi kiuchumi na Kijamii pamoja na kurahisisha upatikanaji

---

¹ Ilani ya CCM ya mwaka 2020, uk. 72

wa huduma. Mambo hayo yanaendana na nia ya Serikali kufanikisha Ustawi wa Wananchi na maisha bora kwa Watanzania.

Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza majukumu ya usimamizi na uendelezaji wa Barabara Mijini na Vijini TARURA huzingatia hati ya Uanzishwaji wake ya mwaka 2017 inayoipa jukumu la kutoza ada kwa maegesho ya magari katika hifadhi ya barabara na matumizi ya hifadhi ya barabara (kama vile kupitisha *cable* za mawasiliano). Kwa majukumu hayo, TARURA pamoja na mambo mengine, mwaka 2021 ilianza matumizi ya Mfumo wa TerMIS kwa ajili ya kukusanya ada ya maegesho katika hifadhi za barabara. Kwa kutumia Mfumo huo, TARURA inakusanya mapato kiasi cha **Shilingi Milioni 80** kwa mwezi, kabla ya kuwepo kwa Mfumo ilikuwa inakusanya kiasi cha **Shilingi Milioni 38** kwa mwezi. Makusanyo hayo yameongezeka kwa kiasi cha **Shilingi Milioni 42** sawa na **asilimia 90.4**.

Mheshimiwa Spika Kamati inaipongeza TARURA kwa kuongeza mapato kwa zaidi ya mara mbili ya makusanyo ya awali. Ni rai ya Kamati kwamba ongezeko hili litatumika vizuri katika kutekeleza ukarabati na ujenzi wa barabara mpya na hivyo kuboresha huduma za usafiri na usafirishaji kwa Wananchi.

Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio hayo, matumizi ya Mfumo huo yanakabiliwa na changamoto inayotokana na matumizi ya mtandao wa Halotel ambao unatumia Teknolojia ya 3G. Kwa teknolojia hiyo, Mfumo wa malipo unaotumika hufanya kazi taratibu na kuchangia ucheleweshaji wa kuchakata taarifa za Ankara. Changamoto hiyo, husababisha ankara kutolipwa kwa wakati na nyingine kutolipwa kabisa, jambo linalosababisha kupotea kwa baadhi ya mapato ya Serikali. Changamoto zingine ni Ufinyu wa bajeti, ukarabati wa barabara kipindi cha masika bila kuzingatia majira katika maeneo husika, Mfumo wa manunuzi ya vifaa kufanyika Mkoani badala ya Halmashauri na kuchelewa kwa taratibu za manunuzi hali inayoongeza gharama na kuathiri ufanikishaji wa matarajio ya Wananchi kwa wakati na Mikataba kutokamilika kwa wakati. Jambo hili lilibainika katika kauli aliyoitoa Naibu Waziri, Ofisi ya Rais TAMISEMI aliposema: -

Ninanukuu: *“Kumekuwa na changamoto ya Mikataba kutotekelezwa kwa wakati, Mikataba inasainiwa lakini haimaliziki*

*kwa wakati, hivyo tunalazimika kuongeza muda wa utekelezaji wake...*² **Mwisho wa kunukuu.**

(f) Miradi ya Kimkakati katika Halmashauri nchini

Mheshimiwa Spika, Miradi ya Kimkakati inayotekelezwa na Halmashauri nchini inakusudia kuziwezesha Mamlaka za Serikali za Mitaa kuongeza mapato, kutoa huduma bora kwa Wananchi na kuchangia Ustawi wa maisha ya Wananchi. Kwa utaratibu huo, yapo mafanikio yaliyopatikana tangu kuanza kwa Miradi hiyo ikiwemo ukusanyaji mkubwa wa mapato. Kwa mfano, Halmashauri ya Wilaya ya Ruangwa iliripotiwa kukusanya kiasi cha **Shilingi Bilioni 1.25** kutoka katika ghala la mazao tangu mradi ulipoanza kutoa huduma mwaka 2020 katika msimu wa Korosho. Aidha, Halmashauri ya Mji wa Tunduma iliripotiwa kukusanya kiasi cha **Shilingi Milioni 91.8** kutoka mradi wa maegesho ya malori.

Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio hayo, zipo changamaoto zinazohitaji kufanyiwa kazi ili kufikia tija iliyokusudiwa kupatikana kutokana na Miradi hiyo. Kwa mfano, Kamati ilibainika kuwa mwongozo uliopo wa utoaji wa fedha za Kimkakati hautoi fursa sawa kwa Halmashauri zote na usimamizi hafifu katika ukusanyaji, utunzaji na matumizi ya mapato. Athari yake inajitokeza katika utoaji wa huduma kwa Wananchi ndani ya eneo la Halmashauri inayohusika.

Mheshimiwa Spika Msingi wa utaratibu wa Miradi ya Kimkakati kwenye Halmashauri zetu, unatokana na ukweli kwamba, upatikanaji wa mapato ya kutosha na yenye uhakika kwenye Halmashauri hizo ni nguzo imara katika kuboresha utoaji huduma nzuri na zenye uhakika kwa Wananchi. Kwa mantiki hiyo, changamoto ya Halmashauri kutopata fursa sawa wa fedha za Kimkakati unaathiri ufanisi katika kufanikisha azma ya Serikali ya kuwezesha ustawi wa Wananchi.

(g) Fedha za Maendeleo (Asilimia 60/40)

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwa taarifa ya utekelezaji iliyowasilishwa kwa Kamati haikuonyesha matumizi ya Fedha zilizotengwa katika bajeti ya maendeleo,

---

² Taz. www.tarura.go.tz/new/tarura iliyosomwa tarehe 04 Februari, 2022

badala yake taarifa hiyo imejikita katika matumizi ya fedha zilizotoka Serikali Kuu, kama vile fedha za **Mpango wa Maendeleo kwa Ustawi wa Taifa na Mapambano dhidi ya UVIKO-19**, ambao ulizinduliwa na Mhe. Rais tarehe 10 Oktoba, 2021, **Programu Endelevu ya Usambazaji Maji na Usafi wa Mazingira (SRWSS)**, **Mradi wa Lipa Kutokana na Matokeo (EP4R)**, **Mradi wa Kuboresha Elimu ya Sekondari (SEQUIP)**, na **Mradi wa Kuimarisha Ufundishaji na Ujifunzaji kwa Elimu Msingi Awamu ya Pili (GPE-LANES)** ambazo kimsingi zimefanya kazi nzuri sana hususan katika Sekta ya Elimu na Afya ambapo imejenga Madarasa, Zahanati na Vituo vya Afya.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaitaka TAMISEMI kuziagiza Halmashauri zote nchini kuwasilisha Taarifa za matumizi ya Fedha zilizokuwa zimetengwa kwenye bajeti ya maendeleo katika mwaka wa fedha 2021/2022.

2.2.2 Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora inasimamia msingi katika kutoa huduma zinazoweza maisha bora ya Wananchi. Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma inajumuisha Mfumo wa kiutawala na kimenejimenti uliokabidhiwa dhamana na jukumu la kuhakikisha kuwa, Jamii inapata huduma inayokusudiwa kutoka Serikalini au Taasisi yoyote kwa niaba ya Serikali. Huduma hiyo hutolewa kwa kuzingatia Sera, Sheria, Kanuni, Taratibu na Miongozo mbalimbali.

Mheshimiwa Spika, Azma ya Serikali kufanikisha dhima ya Utumishi wa Umma inategemea uzingatiaji wa misingi ya Utawala Bora, Utawala wa Sheria na Madaraka kwa Wananchi. Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora inayo dhima ya kuhakikisha kuwa, utaratibu wa kufanya uamuzi katika Utumishi wa Umma unazingatia utu, haki, ushirikishwaji, uwazi, uwajibikaji, tija, ufanisi na ushiriki wa makundi mbalimbali. Ilani ya Chama cha Mapinduzi ya Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2020 ambayo inapaswa kuzingatiwa na Serikali, ilitoa ahadi kwa Wananchi kuwa:

Ninanukuu: *“Katika kipindi cha miaka mitano ijayo, Chama cha Mapinduzi kitaendelea kuhakikisha Viongozi wanaoteuliwa ni waadilifu,*

wawajibikaji, wanaoleta matokeo chanya na kutumia rasilimali za Umma kwa ajili ya maendeleo ya Wananchi.”³ Mwisho wa kunukuu

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora ilizingatia ahadi na majukumu yake kwa kutumia Taasisi zifuatazo:-

- (i) Sekretarieti ya Maadili ya Viongozi wa Umma;
- (ii) Taasisi ya Kupambana na Kuzuia Rushwa (TAKUKURU);
- (iii) Mamlaka ya Serikali Mtandao (e-GA);
- (iv) Sekretareti ya Ajira katika Utumishi wa Umma;
- (v) Idara ya Kumbukumbu na Nyaraka za Taifa;
- (vi) Wakala wa Ndege za Serikali; na
- (vii) Chuo cha Utumishi wa Umma Tanzania (TPSC),
- (viii) Mpango wa Kunusuru Kaya Maskini Tanzania (TASAF)

Mheshimiwa Spika, wakati wa kufuatilia utekelezaji wa Mipango, Program na majukumu ya Ofisi hii, Kamati ilibaini mafanikio kadhaa. Aidha, Kamati ilielezwa changamoto zinazohitaji kufanyiwa kazi ili kufanikisha azma ya Serikali. Naomba kubainisha baadhi ya mafanikio na changamoto kama ifuatavyo: -

(a) Sekretarieti ya Maadili ya Viongozi wa Umma

Mheshimiwa Spika, Sekretarieti ya Maadili ya Viongozi wa Umma iliundwa kwa lengo la kukuza na kusimamia viwango vya Maadili ili kuongeza imani ya Wananchi kuhusu uadilifu wa Viongozi wa Umma na utaratibu wote wa kutoa uamuzi wa Serikali na Utumishi wa Umma. Taasisi hii ni Idara ya Serikali inayojitegemea na ilianza kazi mwaka 1996. Kwa sasa Serikali inatarajia kuimarisha Sekretarieti ya Maadili ya Viongozi wa Umma ili iweze kuboresha utekelezaji wa majukumu yake kwa ufanisi ikiwemo kusimamia Sheria ya Maadili ya Viongozi wa Umma, Sura 398.

---

³ Halmashauri Kuu ya Taifa ya CCM, Ilani ya Chama cha Mampinduzi kwa ajili ya Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2020, uk. 161

Mheshimiwa Spika, Sekretarieti ya Maadili ya Viongozi wa Umma imefanikiwa kuendelea kutekeleza majukumu yake ikiwemo kuchunguza tabia na mwenendo wa Viongozi wa Umma ili kuhakikisha kwamba, masharti ya Sheria ya Maadili ya Viongozi wa Umma yanazingatiwa ipasavyo. Hata hivyo, usimamiaji wa masharti ya Sheria ya Maadili ya Viongozi wa Umma, Sura 398 unakabiliwa na changamoto ya kukosekana kwa ukomo wa kutoa Tamko la mwisho wa kutumikia Wadhifa wa Kiogozi wa Umma.

(b) Taasisi ya Kupambana na Kuzuia Rushwa (TAKUKURU)

Mheshimiwa Spika, Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) ilianzishwa chini ya Sheria ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa Na. 11 ya mwaka 2007. Sheria hii ilitokana na Bunge kupitisha Muswada wa Sheria ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa wa mwaka 2007, mnamo tarehe 16 Aprili, 2007⁴. Muswada huo ulisainiwa na Rais na kuanza kutumika tarehe 01 Julai, 2007. Kupitia Sheria hii, Bunge liliweka mazingira bora kisheria, kiutawala na kiutekelezaji yenye mwelekeo wa Kuzuia na Kupambana na Rushwa nchini. Dhamira ya Bunge ilikuwa ni kuhakikisha Ustawi wa Utawala Bora na kuondoa rushwa nchini.

Mheshimiwa Spika, kwa kuanzisha TAKUKURU, Sheria imewezesha mambo Makuu yafuatayo: -

- (i) Upatikanaji wa ushauri kuhusu mienendo na taratibu mbalimbali katika utekelezaji wa shughuli za Umma, Mashirika ya Umma na za Taasisi Binafsi nchini kwa lengo la uwezesaji wa kung'amua na kuzuia rushwa kwa ufanisi;
- (ii) Upatikanaji wa habari au Taarifa mbalimbali kuhusu athari za rushwa na vitendo mbalimbali vya rushwa nchini;
- (iii) Kuwezesha au kufanikisha ushirikiano mzuri, wenye manufaa na tija kati ya Taasisi mbalimbali za ndani na nje ya nchi, zinazojihusisha na mapambano dhidi ya rushwa;

---

⁴ Taz. Taarifa ya Majadiliano ya Bunge, Tarehe 16 Aprili, 2007

(iv) Kuhimiza ustawi na kuimarisha ushiriki wa Umma kwa ujumla katika kupambana na rushwa nchini; na

(v) Kuwezesha kufanyika kwa uchunguzi, upelelezi na uendeshaji wa mashtaka dhidi ya watu wanaojihusisha na vitendo vya rushwa nchini.

Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Februari 2021 hadi tunaporipoti, TAKUKURU imeweza kufanikiwa katika maeneo hayo. Hata hivyo, zipo changamoto kadhaa zinazohitaji kuzingatiwa katika uendeshaji wa TAKUKURU na mapambano dhidi ya rushwa. Kwa mfano, ufinyu wa bajeti, uhaba wa Watumishi na Vitendea kazi, kukosekana kwa Ofisi za TAKUKURU na nyumba za Watumishi katika baadhi ya Halmashauri/Wilaya pamoja na upungufu katika Sheria iliyoanzisha TAKUKURU. Changamaoto hizi zinaathiri ufanisi uliokusudiwa wakati wa kuanzisha chombo hiki.

Mheshimiwa Spika, Kamati inatambua kuwa Serikali iliahidi kwa Wananchi kwamba itaimarisha Taasisi za Utawala Bora, Maadili na Uwajibikaji kati ya mwaka 2021 – 2025. Miongoni mwa Taasisi hizo ni TAKUKURU. Kamati inaamini kuwa utatuzi wa changamoto za TAKUKURU ni sehemu ya hatua ya kuimarisha Taasisi za Utawala Bora na Uwajibikaji.

(c) **Mamlaka ya Serikali Mtandao (e-GA)**

Mheshimiwa Spika, Wakala ya Serikali Mtandao iliundwa kwa mujibu wa Sheria Na. 30, Sura ya 245 ya mwaka 1997 chini ya Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora. Jukumu Kuu la Wakala ni kusimamia Serikali Mtandao na kuratibu maendeleo ya TEHAMA ndani ya Serikali na Taasisi zake. Jukumu hili lilitokana na matokeo ya tathmini ya hali halisi ya matumizi ya TEHAMA katika utoaji wa huduma za Serikali, ambapo Taasisi nyingi zilionyesha kujitengenezea Mifumo na Raslimali nyingine za TEHAMA bila kujali kuwepo kwa jitihada kama hizo katika Taasisi nyingine. Hali hiyo ilichangia kuwa na urudufu wa jitihada za TEHAMA zinazofanana na zisizowasiliana wala kubadilishana taarifa.

Mheshimiwa Spika, yote hiyo inatokana na uvumbuzi wa matumizi ya Teknolojia ya Habari na Mawasiliano (TEHAMA) ambao umeleta fursa za maendeleo kwa Mtu binafsi au kwa Taasisi inayohusika na faida nyingi zisizomithilika katika uendeshaji na utekelezaji wa shughuli mbalimbali na maisha kwa ujumla. Serikali ilibaini kuwa TEHAMA ni nyenzo muhimu ya kuboresha huduma kwa Wananchi na kuchangia Ustawi wa maisha yao.

Mheshimiwa Spika, Wakala ya Serikali Mtandao Umefanikisha kubadili na kuboresha utendaji kazi katika Taasisi za Umma na kuboresha utoaji wa huduma kwa Wananchi. Serikali imepiga hatua kubwa katika utekelezaji wa Serikali Mtandao, hususan kwenye maeneo ya Sera, Sheria, Miongozo, Usimamizi, utengenezaji wa Mifumo tumizi na ya Kimkakati ya TEHAMA, na ujenzi wa miundombinu ya pamoja ya TEHAMA.

Mheshimiwa Spika, pamoja na kazi nzuri inayofanywa na Wakala ya Serikali Mtandao, bado zipo baadhi ya Taasisi za Umma zinazoanzisha Mifumo ya ukusanyaji mapato bila kushirikisha Wakala ya Serikali Mtandao, ambayo ndiyo yenye Mamlaka na dhamana ya kuanzisha Mifumo ya TEHAMA. Kwa hali hii kuna uwezekano mkubwa wa Serikali kupoteza mapato mengi kwa kuwa hakuna udhibiti wa e-GA (Mifumo ya makusanyo haiongei na e-GA). Aidha, baadhi ya Taasisi za Umma zinatumia Mifumo ya TEHAMA bila kuzingatia kikamilifu, Sheria, Kanuni, Taratibu, Viwango na Miongozo inayotolewa.

Mheshimiwa Spika, zipo Taasisi za Umma zinazoendelea kuandaa na kutumia Mifumo ya TEHAMA bila kuratibiwa na Wakala ya Serikali Mtandao. Hali hiyo inasababisha kuwa na Mifumo isiyofanana katika ukusanyaji wa mapato ndani ya Serikali, hali inayoweza kuongeza kero kwa Wananchi na kuathiri udhibiti wa matumizi ya TEHAMA Serikalini.

(d) Sekretareti ya Ajira katika Utumishi wa Umma

Mheshimiwa Spika, Sekretarieti ya Ajira katika Utumishi wa Umma ni Taasisi ya Umma iliyoanzishwa kwa mujibu wa Sheria ya Utumishi wa Umma Na. 8 ya Mwaka 2002 kama ilivyorekebishwa. Taasisi hii inahusika na kuiwezesha Serikali kupata Watumishi wenye sifa, ujuzi na haiba stahiki. Katika kufanikisha hilo, Taasisi hiyo imeweza kuimarisha mifumo yake mbalimbali ya udhibiti na kiutendaji wakati wa kuendesha mchakato wa ajira.

Mheshimiwa Spika, pamoja na hatua nzuri iliyofikiwa na Sekretarieti ya Ajira katika Utumishi wa Umma, bado inakabiliwa na changamoto mbalimbali ikiwemo, kutopata ubora wa wahitimu walioko katika Soko la Ajira, kutokuzingatiwa kwa uwiano wa waombaji na wanaoitwa kwenye usaili hasa ukizingatia kuwa usaili unafanyika Makao Makuu ya Nchi na Vijana wengi wanatoka Vijijini na Vijana wengi kutumia gharama kubwa na kupoteza muda mwingi katika usaili. Aidha, kukuwa kwa teknolojia na Mifumo ya mawasiliano kumesababisha baadhi ya watu kuitumia vibaya. Mfano wa matumizi mabaya ya teknolojia ni kughushi nyaraka za Serikali ikiwemo barua za ajira, kutapeli baadhi ya waombaji kazi wakijifanya Watumishi wa Taasisi hii na pia baadhi ya waombaji kazi wenyewe kutumia teknolojia kama simu wakati wa usaili.

(e) Idara ya Kumbukumbu na Nyaraka za Taifa

Mheshimiwa Spika, Idara ya Kumbukumbu na Nyaraka za Taifa ni idara inayojitegemea iliyoanza kutekeleza shughuli zake kwa muundo huo, kuanzia mwezi Julai, 2015. Historia ya majukumu yanayotekelezwa na Idara hii iliaanza mwaka 1963 wakati Hayati Baba wa Taifa, Rais Julius Kambarage Nyerere alipotoa Waraka Na.7 wa Mwaka 1963 ambao ulitoa mwongozo juu ya utunzaji bora wa nyaraka za Serikali. Waraka huo ulielekeza namna ya kutunza, kuhifadhi na kuteketeza nyaraka za Serikali. Baadaye mfumo wa kisheria kuhusu utunzaji wa nyaraka ulirekebishwa.

Mheshimiwa Spika, Idara hii inahusika na uhifadhi wa Nyaraka ambazo ni urithi andishi wa Taifa letu. Aidha, Idara inafanya kazi ya kuuelimisha Umma juu ya umuhimu wake na kuuwezesha Umma ndani na nje ya nchi kutumia Nyaraka hizi kwa tafiti mbalimbali. Vile vile, Idara ina jukumu la kukarabati Nyaraka na kuziweka katika mifumo ya kidijitali ili ziweze kudumu kwa muda mrefu na kurahisisha upatikanaji wake kwa watumiaji.

Mheshimiwa Spika, Idara hii imeweza kutumia njia za kisasa za TEHAMA katika kutunza kumbukumbu na nyaraka. Hata hivyo, kasi ya kuzihifadhi nyaraka hizo kidigitali ili kuimarisha usalama wake inahitaji kuongezwa. Kufanikisha hilo, Idara inakabiliwa na ufinyu wa bajeti kila mwaka hali inayolazimu kupanga mipango ya utekelezaji isiyoendana na mazingira halisi jambo linaloweza kuathiri urtoaji wa huduma kwa Wananchi.

(f) **Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (TASAF)**

Mheshimiwa Spika, Mfuko wa Maendeleo ya Jamii unatekelezwa katika pande mbili za Muungano, lengo likiwa ni kusaidia Jamii kunyanyua hali za kiuchumi pamoja na kuongeza upatikanaji wa huduma muhimu za Kijamii.

Kwa kuwa TASAF ni mradi wa Kimuungano, tarehe 11-13 Februari, 2022 Kamati ilitembelea Miradi inayotekelezwa Zanzibar ili kufuatilia utekelezaji wa miradi hiyo.

Kamati ilitembelea Miradi minne ambayo ni; Mradi wa ujenzi wa Kituo cha Afya – katika Shehia ya Kihanga, Ujenzi wa Ukumbi wa Kufanyia mitihani wanafunzi wa Skuli ya Kizimkazi Dimbani, ujenzi wa Ukumbi na Vyoo - Shehia ya Fujoni, na ujenzi wa Jengo la Utawala na Madarasa 3 Shehia ya Mkataleni na Mahonda.

Mheshimiwa Spika, Kamati inampongeza Mhe. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mhe Dkt. Hussein Mwinyi, Rais wa Serikali ya Mapinduzi Zanzibar kwa maono yao mazuri na upendo kwa Wananchi wanaowaongoza kwa kukubali kutoa fedha kwa ajili ya kutekeleza miradi hiyo kwa mstakabali wa kunusuru Kaya Maskini. Aidha, Kamati inawapongeza kwa dhati kabisa Mawaziri, Mhe. Jenista Mhagama Mb, Waziri, Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora na Mhe.Dkt. Khalid Mohamed Salum Mb, Waziri Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais anayesimamia Ofisi ya Viongozi wa Kitaifa ambao kwa pamoja wanasimamia kwa umahiri utekelezaji wa miradi hii na kuhakikisha kuwa inatekelezwa kwa wakati na kwa ubora unaostahili. Mheshimiwa Spika ni kawaida ya watu kusifia mtu wakati hayupo, lakini Kamati yangu inampongeza sana Mkurugenzi wa TASAF Ndg. Ladislaus J. Mwamanga kwa kazi nzuri anayoifanya katika kutekeleza Mpango wa TASAF. Ni rai ya Kamati kwa Viongozi wote wanaokabidhiwa dhamana ya Uongozi kufanya kazi kwa weledi na uaminifu.

Mheshimiwa Spika, mafanikio yaliyopatikana kutokana na miradi hiyo ni pamoja na; kuongezeka kwa kipato kwa Kaya za Walengwa kupitia Uhaulishaji fedha na malipo ya Ajira za muda, kuimarika kwa afya za Watoto chini ya miaka mitano na mama wajawazito, kupunguza msongamano wa Wanafunzi wakati wa Mitihani, kurahisisha upatikanaji wa huduma za Afya na Elimu kupitia vituo vya Afya, Madarasa na Kumbi za mitihani na

Ushikishwaji na ushiriki wa Jamii katika upatikanaji wa mali ya Jamii (*Community Assets Creation*).

Mheshimiwa Spika, pamoja na mafanikio hayo zipo changamoto katika utekelezaji wa mpango huu zikiwemo; baadhi ya Kaya kutoingizwa kwenye mpango ingawa wanastahiki na uchakavu wa Madarasa yaliyojengwa katika awamu ya I ya TASAF.

SEHEMU YA TATU

3.0 MAONI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI

Mheshimiwa Spika, nirudie kusema kuwa utaratibu wa Kamati za Kudumu za Bunge kutoa Taarifa ya mwaka Bungeni, unaliwezesha Bunge kupata taswira ya shughuli zinazotolewa taarifa. Kwa kuzingatia hilo, taarifa hii imefafanua mambo mbalimbali katika Ofisi nya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora na Ofisi ya Rais -TAMISEMI zilizo chini ya Kamati hii. Ni maoni ya Kamati kuwa kwa maeneo ambayo yametetekezwa kwa ufanisi na tija kubwa, Serikali itaendeleza juhudi hizo. Lengo ni kuwahudumia Wananchi na kuwezesha maisha bora ili kufanikisha lengo la Serikali lililotajwa katika Ibara ya 8 (1) (b) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, ambalo ni ustawi wa Wananchi.

3:1 Maoni ya jumla

Mheshimiwa Spika, Kamati ina maoni ya jumla yafuatayo:-

- (i) Kamati inampongeza Mhe. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya muungano wa Tanzania kwa namna anavyoiongoza nchi yetu kwa umahiri mkubwa na Maono ya hali ya juu katika kuleta maendeleo kwa mstakabali wa Wananchi. Aidha, Kamati inampongeza Mheshiwa Rais wetu kwa kutenga fedha nyingi kwa ajili ya maendeleo katika sekta mbalimbali ikiwemo Sekta ya Afya, Elimu na Mpango wa Kunusuru Kaya Maskini nchini kwa pande zote za Muungano (Tanzania Bara na Zanzibar) Mheshimiwa Spika hatua hii ya Mhe. Rais kuishirikisha Zanzibar katika miradi ya Mpango wa Kunusuru Kaya Maskini nchini unaimarisha kwa kiasi kikubwa Muungano wetu. Hongera sana Mhe. Rais.
- (ii) Kutokana na hali ya sintofahamu ya kuungua kwa Masoko inayojitokeza mara kwa mara siku za hivi karibuni, ni maoni ya Kamati kuwa Serikali ichukue hatua madhubuti za kuzuia majanga hayo na kufanya uchunguzi wa kina ili kubaini sababu za Masoko hayo Kuungua lengo likiwa ni kuondoa hasara kwa Serikali, Wafanyabiashara na watumiaji wengine wa Masoko.

- (iii) Ofisi ya Rais TAMISEMI ifanye kazi kwa ushirikiano wa karibu na Wizara zinazosimamia Sera ambazo utekelezaji wake unasimamiwana TAMISEMI, Wizara hizo ni, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia na Wizara ya Afya ili kutatua changamoto zinazojitokeza katika utekelezaji wa majukumu yao.

3.2 Ofisi ya Rais – TAMISEMI

Mheshimiwa Spika, Kamati ina maoni yafuatayo kwa Ofisi ya Rais –TAMISEMI:-

- (i) Hatua iliyofikiwa katika Ukarabati wa Shule Kongwe za Sekondari ni jambo la kupongezwa. Aidha, changamoto ya Wakala wa Majengo ya Seriakil (TBA) ambao ni Wakandarasi kushindwa kumaliza ujenzi kwa wakati inapaswa kupatiwa ufumbuzi.
- (ii) Manufaa yaliyopatikana kutokana na utaratibu wa Halmashauri nchini kutumia asilimia 10 ya mapato ya ndani kwa ajili ya mikopo kwa Makundi Maalum yanafaa kuendelezwa. Aidha, changamoto ya kukosekana kwa Mfumo madhubuti wa kudhibiti Uendeshaji na Usimamizi wa fedha za asilimia kumi unahitaji ufumbuzi.
- (iii) Mfanikio ya Mradi wa Mabasi Yaendayo Haraka Dar es salaam (UDART) yamechangia kuwezesha watumiaji wa usafiri huo wafike mapema kwenye shughuli zao za uzalishali mali. Aidha, changamoto ya kukosekana kwa Sheria inayosimamia usafiri wa Umma Mijini inahitaji ufumbuzi.
- (iv) Mafanikio yaliyopatikana kwenye Halmashauri zilizowezesha mazingira mazuri ya Masoko na magulio yanafaa kuigwa na Halmashauri nyingine nchini. Hata hivyo, tatizo la watu wa kati (Walanguzi) wa Vizimba kwenye Masoko linahitaji utatuzi.
- (v) Mafanikio ya Shirika la masoko ya Kariakoo yamewezesha udhibiti na usimamizi mzuri wa Masoko hayo. Hata hivyo, changamoto ya upungufu katika Sheri iliyoanzisha Shirika hilo pamoja na mtaji mdogo kwa Shirika hilo vinahitaji kutafutiwa ufumbuzi.
- (vi) Ufanisi wa TARURA katika kubuni, kuendeleza, kukarabati na kutengeneza Mtandao wa Barabara Mijini na Vijijini una manufaa kwa Wananchi. Hata hivyo, ufanis wa shughuli za TARURA unakwamishwa na changamoto mbalimbali zikiwemo:-

❖ Ufinyu wa Bajeti,

- ❖ Mtandao wa Halotel ambao unatumia Teknolojia ya 3G kufanya kazi taratibu hivyo kuchangia ucheleweshaji wa kuchakata taarifa za Ankara na kusababisha ankara kutolipwa kwa wakati na nyingine kutolipwa kabisa, jambo linalosababisha kupotea kwa baadhi ya mapato ya Serikali,
- ❖ ukarabati wa barabara kufanyika kipindi cha masika bila kuzingatia majira katika maeneo husika,
- ❖ Mfumo wa manunuzi ya vifaa kufanyika Mkoani badala ya Halmashauri
- ❖ Kuchelewa kwa taratibu za manunuzi hali inayoongeza gharama na kuathiri ufanikishaji wa matarajio ya Wananchi kwa wakati na
- ❖ Mikataba kutokamilika kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, Changamoto hizi zinahitaji kupatiwa ufumbuzi ili kuleta tija na ufanisi wa TARURA.

- (vii) Utekelezaji wa Miradi ya kimkakati katika Halmashauri zilizofanikiwa, umejenga uwezo wa Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoa huduma bora kwa Wananchi, jambo linalofaa kuigwa na Halmashauri nyingine. Hata hivyo, changamoto ya Mwongozo uliopo wa utoaji wa fedha za Kimkakati kutotoa fursa sawa kwa Halamashauri zote kunakwamisha utekelezaji bora wa Mkakati huu hivyo inahitaji ufumbuzi.

3:3 Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora

Mheshimiwa Spika, Kamati inatoa maoni yafuatayo:-

- (i) Utaratibu wa kuchunguza tabia na mwenendo wa Viongozi wa Umma kwa lengo la kukuza na kusimamia viwango vya maadili unafaa kuendelea ili kuendeleza imani ya Wananchi kuhusu uandilifu wa Viongozi wa Umma. Hata hivyo, kukosekana kwa Ukomo wa kutoa Tamko la mwisho wa kutumikia Wadhifa wa Kiongozi wa Umma ni jambo linalohitaji kupatiwa ufumbuzi.

- (ii) Utendaji wa Taasisi ya Kupambana na Kuzuia Rushwa nchini ni muhimu kwa ajili ya kuhakikisha Ustawi wa Utawala Bora na kuondoa rushwa nchini. Kwa sababu hiyo, changamoto zinazoikabili TAKUKURU zinafaa kupatiwa utatuzi.
- (iii) Hatua iliyofikiwa na Serikali katika utekelezaji wa Serikali Mtandao (e-GA) kwenye maeneo ya Sera, Sheria, Miongozo na Usimamizi pamoja na utengenezaji wa Mifumo ya TEHAMA ni jambo la kupongezwa. Hata hivyo, tatizo la baadhi ya Taasisi za Umma kuanzisha Mifumo ya kukusanya mapato bila kushirikisha Mamlaka ya Serikali Mtandao ni jambo linalohitaji kutatuliwa.
- (iv) Uimirishaji wa Mifumo ya TEHAMA kwenye Sekratarieti ya Ajira Katika Utumishi wa Umma imechangia kuiwezesha Taasisi hiyo kufanikisha azma ya Serikali ya kupata Watumishi wenye sifa, ujuzi na haiba stahiki. Hata hivyo, tatizo la upatikanaji wa Wahitimu wenye ubora wa elimu katika Soko la Ajira ni tishio kwa mafanikio ya azma ya Serikali.
- (v) Elimu iendeleo kutolewa kwa Umma ili kuukumbusha Umma juu ya kuchukua tahadhari dhidi ya watu wanaotumia vibaya teknolojia ya TEHAMA kurubuni Wananchi.
- (vi) Juhudi za Idara ya Kumbukumbu ya Nyaraka ya Taifa katika uhifadhi wa nyaraka ambazo ni urithi andishi wa Taifa letu zinapaswa kuungwa mkono. Aidha, changamoto ya ufinyu wa bajeti kwa Idara hii inaathiri kasi ya kuhifadhi nyaraka kidijitari pamoja na usalama wa nyaraka hizo.
- (vii) Baadhi ya Kaya maskini kutoingizwa katika Mpango wa Kunusuru Kaya Maskini, linaleta doa kwa kazi nzuri inayofanywa na TASAF

3.1 Mapendekezo

Mheshimiwa Spika, Hoja iliyo mbele ya Bunge lako Tukufu inahusu Taarifa ya Mwaka ya Shughuli za Kamati hii kwa kipindi cha Februari, 2021 – Februari, 2022. Taarifa hii imebainisha matokeo ya utekelezaji wa shughuli za Kamati kwa kuonesha mafanikio na changamoto zinazohitaji kupatiwa ufumbuzi.

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia muundo wa hoja zinazowasilishwa Bungeni, ulioelezwa katika Kanuni ya 61 ya Kanuni za Bunge, naomba kutoa mapendekezo ya Kamati kwa namna itakayowezesha Bunge kuamua kama ifuatavyo: -

3.1.1 Ofisi ya Rasi, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa

(i) Mpango wa Ukarabati wa Shule Kongwe za Sekondari za Serikali

KWA KUWA, lengo la Mpango wa Ukarabati wa Shule Kongwe za Sekondari ili kuweka mazingira bora ya kufundisha na kujifunza limekwamishwa na Wakandarasi Wakala wa Majengo ya Serikali (TBA) walioshindwa kukalimisha ujenzi kwa wakati,

NA KWA KUWA, Kutokamilika kwa ukarabati huo kunachalewesha nia ya kuboresha mazingira ya Walimu na Wanafunzi na kuzuia mafanikio ya juhudi za Serikali kuongeza morari kwa Wanafunzi kujifunza na Walimu kufundisha,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba, utaratibu wa kupata Wakandarasi uwe ni wa ushindani, TBA wasitumike kuwa Wakandarasi pekee katika ujenzi na ukarabati wa majengo ya Serikali, bali utumike utaratibu wa kushindanisha Wakandarasi au kwa kutumia “Force Account” pale inapobidi ili kupunguza gharama za ukarabati na kuongeza ufanisi katika utekelezaji.

(ii) Utaratibu wa Halmashauri nchini kutumia asilimia 10 ya mapato ya ndani kwa ajili ya mikopo kwa makundi maalumu

KWA KUWA, imebaikina kwamba hakuna Mfumo madhubuti wa kudhitibi Uendeshaji na usimamizi wa fedha za asilimia kumi (10%) katika Halmashauri;

NA KWA KUWA, hali hiyo inazuia mafanikio ya mpango huo katika kuboresha hali ya maisha na Usatawi wa Wananchi katika maeneo ya Halmashauri nchini,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba, Serikali kwa kutumia Wakala wa Serikali Mtandao (e-GA) kutengeneza Mfumo madhubuti utakaozungumza na kuratibu taarifa za ukopeshaji, urejeshaji pamoja na kutambua Vikundi vinavyokopa. Vile vile Kamati inalishauri Bunge kuitaka Serikali kuleta Marekebisho ya Sheria na Kanuni ili Mfuko huu uweze kukidhi mahitaji ya Makundi yote.

(iii) Mradi wa Mabasi Yaendayo Haraka Dar es Salaam

KWA KUWA, kukosekana kwa Sheria inayosimamia Usafiri wa Umma Mijini inaathiri shughuli za uendeshaji wa Mradi wa Mabasi Yaendayo Haraka Dar es Salaam na kuzorotesha huduma ya usafiri inayotolewa na Mradi huo;

NA KWA KUWA, kuzorota kwa huduma hiyo kutokana na ombwe la kimfumo ni kikwazo kwa juhudi za Serikali kuboresha huduma ya usafiri Jijini Dar es salaam,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba, Serikali iandae Muswada wa Sheria utakaoweka Mfumo mzuri wa kisheria unaosimamia Usafiri wa Umma Mijini.

(iv) Uendeshaji wa Masoko Nchini

KWA KUWA, kujitokeza kwa Walangunzi wanaopangisha Vizimba vya biashara kwenye maeneo ya Masoko yanayojengwa na Halmashauri ni jambo linaloongeza gharama kwa Wafanyabiashara,

NA KWA KUWA, kuongezeka kwa gharama hizo kunachangia kupunguza uwezo wa Wafanyabiashara kupanga katika Vizimba, hali inayosababisha kuzagaa kwa uuzaji na ununujaji ndani ya Halmashauri pamoja na kupotea kwa mapaton ya Serkali;

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba, Serikali iweke utaratibu madhubuti kisheria utakaobainisha ufanyajikazi wa wahusika wote wakiwemo Watu wa Kati pamoja na kubainisha bei elekezi ya upangishaji wa Vizimba vya Sokoni.

(v) Shirika la Masoko ya Kariakoo

KWA KUWA, mtaji mdogo kwa Shirika la Masoko Kariakoo unasababisha uwezo mdogo wa Shirika hilo kutekeleza majukumu yake ikiwemo kudhibiti na kusimamia Masoko na miradi yake,

NA KWA KUWA, Uwezo huo mdogo pamoja na upungufu uliopo katika Sheria iliyoanzisha Shirika la Masoko ya Kariakoo, vinaathiri dhima ya Shirika hilo,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba:-

- i) Serikali iliongezee mtaji Shirika hilo ili limudu majukumu yake kikamilifu na kuchangia pato la Taifa na Ustawi wa maisha ya Wananchi;

- ii) Serikali iandae mapendekezo ya marekebisho ya Sheria iliyoanzisha Shirika la Masoko ya Kariakoo ili kusahihisha upungufu katika Sheria hiyo;

(vi) Wakala ya Barara Vijijini na Mijini

KWA KUWA, kasi ndogo ya Mtandao wa Halotel inayotumia teknolojia ya 3G na ambayo inatumiwa na Mfumo wa TeRMIS wa TARURA katika ukusanyaji wa ada za maegesho ya magari, inasabisha ucheleweshaji wa taarifa za Ankara na kupotea kwa mapato ya Serikali,

NA KWA KUWA, tatizo hilo kwa pamoja na changamoto ya Mikataba ya Wakandarasi kutotekelezwa inavyostahili, ufinyu wa bajeti na ujenzi wa barabara kutozingatia majira inakwamisha dhamira ya TARURA kufanikisha Usanifu, Ujenzi na Ukarabati wa barabara Vijijini na Mijini,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba:-

- i) Serikali itafute utaratibu endelevu utakaowezesha TARURA kupata fedha za kutosha ili iweze kutekeleza kazi zake za kukarabati na kujenga barabara mpya.
- ii) Serikali iwezeshe Wakala wa Barabara Vijijini kuwa na Mtandao wenye nguvu na kasi kubwa ili kuwezesha Mfumo wa malipo kuwa na ufanisi na tija;
- iii) TARURA isimamiwe kuhakikisha kuwa Mikataba ya Wakandarasi inatekelezwa kwa wakati na inavyostahili;
- iv) Mfumo wa manunuzi wa TARURA ushushwe kwenye ngazi ya Halmashauri badala ya kufanyika Mkoani ili kurahisisha utendaji kazi na kupunguza gharama;

(a) Utekelezaji wa Miradi ya Kimkakati katika Halmashauri nchini

KWA KUWA, Mwongozo uliopo wa utoaji wa fedha za Kimkakati hautoi fursa sawa kwa Halmashauri zote na kuwa na usimamizi hafifu katika ukusanyaji, utunzaji na matumizi ya mapato;

NA KWA KUWA, hali hiyo inaathiri ufanisi katika kufanikisha azma ya Serikali ya kuongeza mapato na kuwezesha ustawi wa Wananchi.

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kuwa TAMISEMI iharakishe kufanya marekebisho katika Mwongozo utakaotoa fursa sawa kwa Halmashauri zote nchini ili kukidhi azma ya Serikali ya kuongeza mapato ya Halmashauri na kuwezesha ustawi wa Wananchi.

KWA KUWA, kumekuwa na Miradi ya Kimkakati inayojengwa na Halmashauri (Masoko) ambayo haifanyi vizuri kama ilivyokusudiwa;

NA KWA KUWA; Miradi hiyo haileti tija iliyokusudiwa ya kuleta maendeleo kwa Wananchi na kuongeza Mapato ya Halmashauri kwa maendeleo ya Wananchi na Nchi kwa ujumla,

KWA HIYO BASI; Bunge linaishauri Serikali kufanya utafiti wa kutosha ili miradi inayojengwa iendane na hali halisi ya uhitaji wa Wananchi.

3.1.2 Ofisi ya Raisi, Menejimenti ya Utumishi wa Umma

(i) Sekretarieti ya Maadili ya Viongozi wa Umma

KWA KUWA, kukosekana kwa Ukomo wa kutoa Tamko la mwisho wa kutumikia Wadhifa wa Kiongozi wa Umma ni jambo linalosababisha ugumu katika kusimamia masharti hayo ya Kisheria,

NA KWA KUWA, hali hiyo inaleta ugumu kwa Sekretarieti ya Maadili ya Viongozi wa Umma kusimamia matakwa hayo ya Kisheria;

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba, Serikali ianzishe mchakato wa marekebisho ya Sheria ya Maadili ya Viongozi wa Umma ili kuweka Ukomo wa Viongozi wa Umma kuwasilisha Tamko la mwisho.

(ii) Taasisi ya Kupambana na Kuzuia Rushwa (TAKUKURU)

KWA KUWA, TAKUKURU ambayo ni miongoni mwa Taasisi za Utawala Bora na Uwajibikaji nchini, inakabiliwa na ufinyu wa bajeti, uchache wa Watumishi, upungufu wa vitendea kazi pamoja na upungufu katika Sheria iliyoanzisha Taasisi hiyo,

NA KWA KUWA, changamoto hizo zilizobainishwa zinaathiri ufanisi wa TAKUKURU katika kufanikisha lengo la Serikali la kuimarisha Utawala Bora, Uwajibikaji na Maadili katika Utumishi wa Umma;

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba:-

- i) TAKUKURU iwezeshe zaidi kibajeti ili ifanikishe utekelezaji wa majukumu yake kwa mujibu wa Sheria;
- ii) Serikali ianzishe mchakato wa marekebisho ya Sheria kwa lengo la kuondoa upungufu katika Sheria hiyo.
- iii) TAKUKURU ijikite zaidi katika kuzuia rushwa badala ya kupambana wakati matendo ya rushwa yameshafanyika.

(iii) Wakala ya Serikali Mtandao

KWA KUWA, Wakala ya Serikali Mtandao uliyoundwa kwa madhumuni ya kusimamia Serikali Mtandao na kuratibu matumizi ya TEHAMA Serikalini, unakabiliwa na tatizo la baadhi ya Taasisi za Umma kutotumia Wakala huu na kuendeleza Mifumo tumizi isiyodhibitiwa wala kuratibiwa,

NA KWA KUWA, baadhi ya Taasisi za Umma huendeleza Mifumo tumizi bila kuzingatia kikamilifu Sheria, Kanuni, Taratibu, Viwango na Miongozo, inakinzana na mantiki ya kuanzishwa kwa Wakala hii,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba Serikali:-

- i) Itoe Mwongozo thabiti kwa Taasisi zote za Umma zinazoanzisha program tumizi ikiwemo program za ukusanyaji wa mapato, zianzie kwa Wakala ya Serikali Mtandao;
- ii) Serikali Mtandao (e-GA) iimarishe na isimamie kikamilifu Mifumo mbalimbali iliyoanzishwa na iliyopo Serikalini na kwenye Taasisi zake ili kuondoa kasoro na dosari katika utendaji wa Mifumo hiyo kwa lengo la kuleta ufanisi;

- iii) Serikali izikumbushe Taasisi zote za Umma kuzingatia kikamilifu, Sheria, Kanuni, Taratibu, Viwango na Miongozo ya Serikali Mtandao ili kufanikisha azma ya kuratibu matumizi ya TEHAMA Serikalini;
- iv) Serikali Mtandao itengeneze Mifumo ya TEHAMA katika Taasisi zote za Umma, Vyama vya Ushirika, SACOSS na kutambua Wakulima nchini.

(iv) Sekretarieti ya Ajira katika Utumishi wa Umma

KWA KUWA, maendeleo ya TEHAMA yametoa nafasi kwa watu wanaoitumia vibaya teknolojia hiyo kuweza kughushi nyaraka za Serikali ikiwemo barua za Ajira, kutapeli baadhi ya waombaji kazi pamoja na baadhi ya wasailiwa wanaoomba Ajira kutumia simu katika usaili,

NA KWA KUWA, matumizi hayo mabaya ya TEHAMA yanaweza kuathiri azma ya Serikali kupata Watumishi wenye sifa, ujuzi na haiba stahiki kupitia michakato ya Sekretarieti ya Ajira katika Utumishi wa Umma,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauria kwamba:-

- i) Sekretarieti ya Ajira katika Utumishi wa Umma iongeze juhudi ya kuuelimisha Umma ili kuwanusuru watu dhidi ya utapeli na tatizo la kughushi katika mchakato wa Ajira;
- ii) Mafunzo ya mara kwa mara yatolewe kwa Watumishi wa Sekretarieti ya Ajira ili kuweza kuendana na teknolojia ya kisasa;
- iii) Serikali iwezeshe Sekretarieti ya Ajira katika Utumishi wa Umma kuwa na Mfumo madhubuti wenye uhakika wa usalama wake.
- iv) Taasisi zote za Serikali na za umma zianze kutumia Mifumo mipya ya ufuatiliaji na utendaji kazi;

(v) Idara ya Kumbukumbu na Nyaraka za Taifa

KWA KUWA, Maendeleo ya kazi nzuri ya Idara ya Kumbukumbu na Nyaraka za Taifa yanakwamishwa na tatizo la ufinyu wa Bajeti,

NA KWA KUWA, Mkwamo huo unaathiri azma ya kuimarisha na kuendeleza uhifadhi wa nyaraka ambazo ni urithi andishi wa Taifa letu,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba, Idara ya kumbukumbu na Nyaraka za Taifa iwezeshe zaidi kibajeti ili ifanikishe kazi muhimu ya kuhifadhi nyaraka na kuimarisha usalama wa nyaraka zinazohifadhiwa.

(vi) Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (TASAF)

KWA KUWA, Kuna Walengwa ambao bado hawajaweza kupata namba/vitambulisho vya Taifa, na hivyo kushindwa kufungua akaunti, kusajili simu au kuhakikiwa na kupokea ruzuku kwa njia ya Mfumo wa malipo wa Kielektroniki,

NA KWA KUWA, Hali hii inawasababishia Walengwa kushindwa kupokea ruzuku hiyo kwa wakati, jambo linalokwamisha juhudi za kuwawezesha Wananchi kujinasua kiuchumi,

KWA HIYO BASI, Bunge linashauri kwamba, Serikali ifanye jitihada za makusudi kuhakikisha kuwa Wanufaika hao wanapatiwa Namba/Vitambulisho vya Taifa ili kuwawezesha kupata huduma muhimu pale inapobidi ikiwemo kupokea ruzuku kwa njia ya Kielektroniki ili waweze kujikwamua kiuchumi.

KWA KUWA TASAF imefanya vizuri sana katika miradi ya kunusuru Kaya Maskini Zanzibar;

NA KWA KUWA hali hiyo imeboresha huduma za Afya, Elimu na kuwainua Walengwa kiuchumi;

KWA HIYO BASI: Bunge linashauri kwamba, TASAF iendeele kupatiwa fedha za kutosha ili iweze kuwakomboa Wananchi wengi kiuchumi na kuboresha huduma katika Jamii.

SEHEMU YA NNE

4.0 HITIMISHO

4.1 Shukrani

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala na Serikali za Mitaa napenda kukushukuru wewe binafsi, kwa kuchaguliwa kwa kishindo katika nafasi hii ya Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Tunakuombea afya njema na tunaahidi kukupa ushirikiano wa kutosha katika utekelezaji wa majukumu ya kuisimamia na kuishauri Serikali kwa lengo la kuwaletea Watanzania maendeleo yenye tija, huku tukizingatia Sheria, Taratibu na Dhana nzima ya Utawala Bora.

Mheshimiwa Spika, nitoe shukrani za dhati kwa Mhe. Azan Zungu Mb, Naibu Spika kwa kuaminiwa na kuchaguliwa katika nafasi hii ya kukusaidia Mheshimiwa Spika katika kuongoza na kusimamia Mhimili wa Bunge.

Mheshimiwa Spika, nichukue fursa hii kuwashukuru Wenyeviti wote wa Bunge kwa ushirikiano waliutoa kwa Kamati katika kutekeleza majukumu yake kwa kipindi cha Mwaka Mmoja uliopita.

Mheshimiwa Spika, kipekee napenda kuwashukuru Mawaziri wote waliohudumu chini ya Ofisi Rais kwa kipindi cha Februari, 2021 hadi Januari, 2022, Mhe. Mohamed Omary Mchengerwa (Mb), - Waziri wa Nchi Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, Mhe. Ummy Ally Mwalimu (Mb), - Waziri wa Nchi Ofisi ya Rais – TAMISEMI, Mhe. Deogratius John Ndejembu (Mb), Naibu Waziri Ofisi ya Rais – Utumishi na Utawala Bora, Mhe. David Ernest Silinde (Mb) na Mhe. Dkt. Festo John Dugange (Mb), - Manaibu Waziri Ofisi ya Rais – TAMISEMI, kwa ushirikiano wao katika utekelezaji wa majukumu ya Kamati kwa kipindi cha Mwaka Mmoja Uliopita.

Aidha, niwashukuru Watendaji wote wa Ofisi ya Rais wakiongozwa na Makatibu Wakuu Prof. Riziki Silas Shemdoe – Ofisi ya Rais- TAMISEMI, Dkt. Laurean Ndumbaro Ofisi ya Rais Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, Ndg. Kusiluka, na Watendaji Wakuu wote wa Taasisi ambazo Kamati inazisimamia. Natambua kuwa ushirikiano wao ndio uliofanikisha Kamati kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi.

Mheshimiwa Spika, nichukue fursa hii kuwapongeza Mawaziri wapya walioteuliwa hivi karibuni kusimamia majukumu ya Ofisi ya Rais, Mhe. Jenista J. Mhagama Mb, Waziri - Ofisi ya Rais

Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, na Mhe. Innocent L. Bashungwa Mb, Waziri Ofisi ya Rais - TAMISEMI. Kamati yangu iko tayari kutoa ushirikiano wa kutosha katika kuhakikisha Mawaziri hawa wanatekeleza majukumu yao ipasavyo.

Mheshimiwa Spika, kwa heshima na kwa mara nyingine tena nichukue fursa hii kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala na Serikali za Mitaa kwa kufanya kazi nzuri na kwa umakini na uzalendo wa hali ya juu katika kutekeleza na kufanikisha majukumu ya Kamati.

Naomba majina yao yaingizwe kwenye Kumbukumbu ya Taarifa Rasmi za Bunge (HANSARD) kama ifuatavyo: -

1. Mhe. Abdallah Jafari Chaurembo, Mb	-	Mwenyekiti
2. Mhe. Dennis Lazaro Londo, Mb	-	M/Mwenyekiti
3. Mhe. Mwantum Mzamili Zodo, Mb	-	Mjumbe
4. Mhe. Margaret Simwanza Sitta, Mb	-	Mjumbe
5. Mhe. Dkt.Thea Medard Ntara, Mb	-	Mjumbe
6. Mhe. Saashisha Elinikyo Mafuwe, Mb	-	Mjumbe
7. Mhe. Festo Richard Sanga, Mb	-	Mjumbe
8. Mhe. Rehema Juma Migila, Mb	-	Mjumbe
9. Mhe. Dkt Alice Karungi Kaijage, Mb	-	Mjumbe
10. Mhe. Amandus Julius Chinguile, Mb	-	Mjumbe
11. Mhe. Sebastian Simon Kapufi, Mb	-	Mjumbe
12. Mhe. Michael Costantino Mwakamo, Mb	-	Mjumbe
13. Mhe. Lazaro Justin Nyamoga, Mb	-	Mjumbe
14. Mhe.Mwantakaje Haji Juma, Mb	-	Mjumbe
15. Mhe. Omary Issa Komba, Mb	-	Mjumbe
16. Mhe. Mwantum Dau Haji, Mb	-	Mjumbe
17. Mhe. Shanif Jamal Mansoor, Mb	-	Mjumbe
18. Mhe. Zacharia Paul Issaay, Mb	-	Mjumbe
19. Mhe. Seif Salum Seif, Mb	-	Mjumbe
20. Mhe. Constantine John Kanyasu, Mb	-	Mjumbe
21. Mhe. Mwantatu Mbarak Khamisi, Mb	-	Mjumbe

22. Mhe. Tunza Issa Malapo	-	Mjumbe
23. Mhe. William Vagimembe Lukuvi, Mb	-	Mjumbe
24. Mhe. Prof. Palamagamba J.A. Mwaluko	-	Mjumbe

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee napenda kumpongeza Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kumwamini na kumteua Mjumbe mwenzetu wa Kamati Mhe Balozi Dkt. Pindi Hazara Chana Mb, kuwa Waziri wa Ofisi ya Waziri Mkuu, Sera, Bunge, Kazi, Vijana, Ajira na Wenye Ulemavu. Tunampongeza sana Mhe. Balozi Dkt. Pindi Chana kwa nafasi hiyo, tunamwomba utendaji kazi uliotukuka.

Mheshimiwa Spika, mwisho kabisa lakini si kwa umuhimu, napenda kuishukuru Sekretariati yote ya Bunge kwa ushirikiano wao katika kufanikisha shughuli za Kamati, chini ya Uongozi thabiti wa Katibu wa Bunge Ndugu Nenelwa Mwiambi, ndc, Mkurugenzi wa Idara ya Kamati za Bunge Ndg. Athumani Hussein, ndc, Mkurugenzi Msaidizi Ndg. Gerald Magili.

Aidha, nawashukuru Makatibu wa Kamati hii Ndg. Angelina L. Sanga na Ndg. Sikudhani A. Mbinga, wakisaidiwa na Ndg. Paulina Mavunde, kwa umakini katika uratibu na weledi wao katika kufanikisha kazi za Kamati na kukamilisha Taarifa hii kwa wakati.

4.2 Hoja

Mheshimiwa Spika, baada ya kueleza kwa kina shughuli zilizotekelezwa na Kamati, matokeo ya utekelezaji wa shughuli hizo na uchambuzi wa wake pamoja na maoni ya jumla na mapendekezo, sasa naomba kutoa hoja **kwamba Bunge liipokee na kuikubali Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala na Serikali za Mitaa pamoja na maoni na mapendekezo yaliyotolewa.**

Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.

Abdallah Jafari Chaurembo, (Mb)
MWENYEKITI
KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA
NA SERIKALI ZA MITAA

14 Februari, 2022